Poštnina plačana v gotovini
Leto XXIII., št. 2
V Ljubljani, 10. februarja 1936
V organizaciji je moč, kolikor moči — toliko pravice

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Časopis prejemajo le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

— Izhaja 15. v mesecu. —

Uredništvo in uprava: Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun štev. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Kongres Delavskih zbornic

Zelo važna vprašanja so se razpravljala zdaj na kongresu Delavskih zbornic, ki je bil 26. in 27. januarja t. l. v Beogradu in na njihovih anketah. Zastopniki vlade, oziroma posameznih v poštev prihajajočih ministrstev so slišali strašne obtožbe in dokumentirana poročila, kako se postopa z delavstvom v tekstilnih industrijah in kako strašno v rudnikih.

•

Razprava o brezposelnosti, za pomoč brezposelnim in za zavarovanje brezposelnih je pokazala, da bi bilo za rešitev tega problema potrebno **eno milijardo dinarjev.** Na razpolago pa je samo 15 milijonov, ki jih letno plačuje delavstvo, a samo po imenu delodajalci (ker dolgujejo velike vsote bolniškim blagajnam).

O brezposelnih podporah stopi nova naredba v veljavo 1. junija 1936, kar smo že v zadnji številki »Dlavca« povedali in

proti kateri treba odločne borbe, da se razveljavi.

Za redne podpore se bo trošilo 70% budžetnih sredstev in izvenbudžetnih viškov. Po praksi nizkega budžetiranja pomeni to, da se bo trošilo za **redne podpore 70%** podpornih sredstev borz dela. **Za izredne podpore** pa 20%. **Za trenotne 7%, za potne 3%** iz rednih budžetnih sredstev borz dela.

Redna podpora traja najdalje 6 tednov. Iz načina, kako je napisan § 93, bi se reklo, da tudi doba 16 tednov ni maksimalna, ker se lahko začne dajati podpirancu po izčrpanju redne podpore takoj maksimalno podporo, ki zopet lahko traja največ 11 tednov. Potem je mogoča še trenotna podpora, ki more znašati tudi še največ 6 tednov.

Do redne podpore imajo pravico redoma delavci, ki so zaposleni **v enem letu najmanj 8 mesecev, v dveh letih najmanj 12 mesecev.**

• V vsakem primeru torej bodo podpore nizke, ne višje od dosedanjih — pa naj bo reforma taka ali drugačna — najbolj prizadeti pa bodo sezonski delavci, ki bodo morali plačevati, a dobili takorekoč ne bodo nič, **zato zahtevamo, da se ta uredba ne uveljavi.**

•

Zaščita delavske mezde. Prava zaščita delavskih mezd je v močni strokovni organizaciji. Posredovanje oblasti (Inspekcija dela, Rudarsko glavarstvo, banska uprava itd.) je samo dopolnilno sredstvo v tem vprašanju. **Oblastno nadzorovanje mezdnih akcij strokovnih organizacij ne sme omejevati.** Posredovanje oblasti se sme nanašati le na določitev minimalnih (najmanjših) mezd, pri čemur se morajo dopuščati navzgor odprte možnosti. **Zaščita mezd je,** kakor smo še rekli, **v močni svobodni strokovni organizaciji.** Najmanjša mezda za samca bi po najskromnejšem indeksu življenjskih potrebščin morala biti 3.65 Din na uro, za delavca z družino (2 otroka) najmanj 7.09 Din. V resnici pa zasluži 1264 delavcev in 3600 delavk v tekstilnih tovarnah pod 3.— Din. 3561 delavcev in 4569 delavk pa nad 3 Din na uro. S povprečno urno mezdo 3 Din je plačevalo tekstilno delavstvo 10 obratov s 10 po delavci. V neki tovarni trikotaže (120 delavk) znaša povprečna zavarovalna mezda celo 85 par na uro. Kolektivnih pogodb ni. In tu naj delavstvo zagrabi in jih izsili.

•

KONGRES STROKOVNE KOMISIJE ZA SLOVENIJO

(OBLASTNI ODBOR URSSJ)

Na podlagi sklepa 21. redne seje z dne 16. januarja 1936 in na podlagi statuta URSSJ in njegovega pravilnika za Oblastne odbore sklicuje Strokovna komisija za Slovenijo kot Oblastni odbor URSSJ dne 15. marca 1936

III. REDNI KONGRES

s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev kongresa;
   a) Konstituiranje kongresa;
   b) volitev verifikacijske komisije;
   c) volitev komisije za poedine točke dnevnega reda.
2. Poročila:
   a) Predsednika;
   b) tajnika;
   c) blagajnika;
   d) finančne kontrole.
3. Gospodarska politika in položaj delavstva.
4. Socialna zakonodaja in starostno zavarovanje.
5. Delavski tisk in delavsko sindikalno gibanje.
6. Volitev novega odbora in finančne kontrole.
7. Razno.

Kongres se bo vršil v nedeljo, dne 15. marca 1936 ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

Pravico delegiranja na ta kongres **imajo v smislu statuta in pravilnika URSSJ:**

1. Strokovne organizacije na področju Strokovne komisije, ki so priključene URSSJ.
2. Krajevni Medstrokovni odbori URSSJ, ki so na področju Strokovne komisije.
3. Zastopniki centralne uprave URSSJ in njihovih oblastnih odborov.

Glasovalno pravico na kongresu imajo samo delegati, navedeni pod 1.

Ti delegati se sestavljajo soglasno po § 36 statuta URSSJ in pravilnika o Oblastnih odborih:

a) do 100 članov en delegat,
b) na vsakih nadaljnih 100 članov zopet en delegat.

Po § 37 statuta URSSJ nosijo stroške delegatov na kongres tiste organizacije, ki jih delegirajo.

Število članstva, na podlagi katerega se ima določiti delegate, se ugotavlja na podlagi povprečno plačane kvote za zadnjih 12 mesecev (to je razdobje med 1. januarjem 1935 do 31. decembra 1935) soglasno § 3 statuta URSSJ.

Kongresu smejo staviti svoje predloge v smislu statuta in pravilnika URSSJ vse URSSJ priključene organizacije in Krajevni medstrokovni odbori na območju Strokovne komisije poslujoči. Ti predlogi morajo biti poslani Strokovni komisiji najpozneje do 1. marca 1936.

V Ljubljani, dne 25. I. 1936.

Strokovna komisija za Slovenijo kot Oblastni odbor URSSJ.

Predsednik:

Franc Leskošek, s. r.

Tajnik: **Niko Bricelj,** s. r.

Kaj treba storiti?

Ugotoviti normalno storitev delavca povprečne sposobnosti za vse stroje in vrste dela, v katerih se dela na akord.

Pri normalni akordni storitvi mora zaslužek znašati najmanj Din 3.15 na uro.

Pod minimalno mezdo smejo biti plačane samo učne moči. Število učnih moči je treba določiti.

Podjetja, ki plačujejo podminimalne mezde, je teba kaznovati z zvišanjem prispevkov za delavsko zavarovanje in s posebnim obdavčenjem v socialne svrhe.

V svrho preprečenja nadurnega dela je treba določiti, da se v obratih, ki delajo nadure, temeljna mezda, od katere se računa 50% pribitek, ne sme znižati pod nižino minimalne mezde.

•

Za preprečenje nesreč v rudnikih je »Delavec« že večkrat prinesel predloge in obrazložitve, ki jih je izdelala ZRJ po svojem tajniku Juriju Arhu. V 10 letih (od 1. I. 1925 do konca leta 1934) je bilo v vseh rudnikih v državi ubitih 574 rudarjev, 3083 težko poškodovanih in 42.823 lažje poškodovanih. Za vse te nezgode in nesreče pa so izplačale nezgodne blagajne 47 milijonov 756 tisoč 360 Din. Leto 1935 pa še pri tem pregledu ni vzeto v poštev.

Zahteve:

I. Za celo državo naj se uzakoni čimprej enoten rudarski zakon, sloneč na najnovejših izkustvih sodobne tehnike in geologije ter na načelih moderne socialne politike.

II. S tem v zvezi naj se izdajo novi, enotni rudarsko-policijski predpisi, katerih namen naj bo predvsem ščititi zdravje in življenje rudarjev.

III. V novi rudarski zakon naj se vnesejo določbe o obvezni praktični in teoretični izobrazbi rudarjev z izprašano usposobljenostjo za kopača. Stroške zato naj nosijo podjetja in država; pouk pa naj vrše s tem od rudarske oblasti poverjeni inženirji.

IV. V novi rudarski zakon naj pridejo določbe o neodvisni kontroli nad vsemi rudniškimi napravami nad in pod zemljo. Ta kontrola, nad katero pa podjetje ne sme imeti nobenega vpliva, naj bi se delila v dva dela, v obratno in splošno. Prva bi obstojala na obratu iz 2 do 5 najizkušenejših rudarjev-kopačev, katere je predhodno rudarska oblast preizkusila in potrdila. Splošna kontrola pa iz po enega avtoriziranega rudarskega inženirja, enega predstavnika rudarske oblasti in enega zastopnika delavstva, katerega je delavstvo neodvisno po svojem prostem prevdarku predlagalo potom pristojne Delavske zbornice. Delokrog splošne kontrole naj bi se raztezal na ves teritorij rudarskega glavarstva.

Sanacija rudarskega pokojninskega zavarovanja se mora izvršiti. Delavske zbornice s strokovnimi organizacijami rudarjev so stavile že svoječasno predlog, da se uvede 2% trošarina na vso premogovo in rudniško proizvodnjo. Na tem predlogu vstrajamo in zahtevamo, da se uresniči. Vsak drug način sanacije je polom. Pokazalo se je to že v zadnjih sedem mesecev, kako je vplivala sanacija iz 1935. leta, da se računa v letu 1936 s primanjkljajom 5 in pol milijona dinarjev.

•

O vprašanju **brezposelnosti,** zvezano s vprašanjem zavarovanja za starost, onemoglost in smrt, je bila sprejeta resolucija, ki zahteva:

1. Da se uveljavi zakon o zavarovanju delavcev v zvezi z zavarovanjem delavcev za starost, onemoglost in smrt.

2. Da se realizira amandman finančnega zakona od 1934/35 v zvezi z razširitvijo zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev.

•

Na anketi **o zakoniti zaščiti gospodinjskih pomočnic** je bilo sklenjeno:

Anketa zahteva, da Delavska zbornica zakon o zaščiti gospodinjskih pomočnic predloži odločilnim forumom in poskrbi, da potom finančnega zakona za leto 1936/37 Narodna skupščina pooblasti ministra socialne politike in narodnega zdravja, da ga potom uredbe uveljavi

O združevanju in pravici na stavko je kongres Delavskih zbornic sprejel sledečo resolucijo, s katero zahteva:

1. Da se organiziranje delavcev in nameščencev ne ovira in da se iz sedaj obstoječih zakonov črtajo vse odredbe, ki ovirajo svoboden razvoj delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij.

2. Da se pravica delavcev in nameščencev na stavko z zakonom prizna in s tem v zvezi, da se stavkovne straže kot sestavni instrument stavk zakonito priznajo.

3. Z ozirom na stavkovne straže, ki so zelo važen instrument vsake stavke, kongres izrecno povdarja, da je številčno močna delavska strokovna organizacija in visoka zavest o solidarnosti vsega delavstva najvišji element za uspešno borbo delavskega razreda.

•

Kongres Delavskih zbornic je bil po vsem svojem delu bogat, reprezentativen. Široka javnost in odločujoči krogi ne vedo, kako je z delavstvom in kako se ga izkoriščava po tovarnah, obratih, rudnikih itd. Delavstvo samo pa naj utrdi svoje svobodne strokovne organizacije in njegov glas ne bo samo slišen, nego tudi upoštevan.

Gospodarska konferenca v Ljubljani

V nedeljo, dne 26. januarja 1936 je bila v Ljubljani gospodarska konferenca v dvorani Trgovskega doma. Bila je ena iz največjih gospodarskih konferenc, ki jih v tej obliki še dosedaj v Jugoslaviji ni bilo.

Konferenco je sklical, kakor je sam povdaril na zborovanju minister Gjuro Janković, na željo predsednika vlade dr. M. Stojadinovića in notranjega ministra dr. Korošca.

Nekaj važnih odlomkov iz velikega govora ministra Jankovića hočemo tu podati, ker so pomembni in če niso govorjeni le radi afirmacije sedanjega režima, temveč res zato, da bode od javnosti pritisk za izboljšanje večji in močnejši.

Minister je naglašal, da gospodarske sankcije niso bile diktirane od volje vlade, temveč ker je tako diktirala obveznost lojalnega mednarodnega sodelovanja in zvestoba Jugoslavije do pakta Društva narodov.

Minister je povdarjal, da je malone četrtina našega izvoza šla v Italijo. Na prvem mestu je bil les. Italija je bila dolgo let naš kupec lesa. Kupovala je v zadnjih letih povprečno 50 do 60% celi v vrednosti 390 do 762 milijonov dinarjev. Torej smo izvažali več kot polovico, mnoga leta pa celo dve tretjini našega lesa na italijansko tržišče.

Dravska banovina je dajala celo 30% vsega lesnega izvoza na italijansko tržišče.

Velik del našega delovnega naroda — je govoril minister — v dravski, savski, vrbaski in drinski banovini živi izključno od zaslužka z gozdnim poslovanjem. Tisoče družin je s prenehanjem dela prizadetih.

Naj vam še povem o velikih javnih delih, ki se začenjajo izvajati na področju moravske banovine in ki bodo mnogo pripomogle k ublažitvi brezposelnosti ter da se z omogočitvijo zaslužka gospodarsko dvigne delovni narod.

Pred kratkim se je začela graditi železniška proga Št. Ilj—Sevnica, kar bo stalo okoli 15 milijonov dinarjev.

V načrtu je proga Črnomelj—Vrbovsko, ki bo stala okoli 70 milijonov. Proga bo imela z gospodarskega stališča velik pomen, ker bo šla skozi osrčje Slovenije in bo privabila velik del transportov iz Evrope.

Razen tega se bo v kratkem začela graditi cesta Ljubljana—Kranj v znesku 20 milijonov, Maribor—avstrijska meja v znesku 50 milijonov, Ljubljana—Kočevje čez Delnice na Sušak v znesku 10 milijonov. Vsa ta dela se imajo začeti v najkrajšem času in se bodo izvršila iz državnih sredstev.

Razen teh del še bodo banovinska dela. Tako bo velik del ljudstva iz vseh krajev dravske banovine dobil dela.

Poleg tega je v načrtu, ki se bo izvajal, kakor sem rekel, ena najvažnejših tujsko-prometnih cest, ki bi držala iz Avstrije čez Maribor v Ljubljano ali čez Podkorensko sedlo, Kranjsko goro, Kranj, Ljubljano na Sušak.

Z izvedbo javnih del bo po eni strani izboljšanje cen poljskih pridelkov, po drugi strani pa se bo začelo ozdravljanje našega gospodarstva.

Vlada je tudi izdala potrebne ukrepe, da se denarnim ustanovam, kakor na primer hranilnicam in posojilnicam vrne likvidnost in omogoči vračilo vlog tistim varčevalcem, ki so s trudom prislužili denar in ga shranjevali za dan, ko ne bodo več za delo sposobni.

Minister Ulmanski je nato še poročal o položaju naše lesne industrije, kjer trpi posebno mala industrija. Trebalo bi organizirati, da bi mogla svoje izdelke izvažati v druga svetovna tržišča. Vprašanje lesnega izvoza ni samo vprašanje zase, temveč osko povezano vprašanje razdolžitve kmetov, z vprašanjem obresti denarnih zavodov, trgovine, obrti

Dobro in lepo je bilo vse to poročilo. In če se bo to vsaj 50% izvršilo, bo čutiti olajšanje. Povdarjamo: če se bo uresničilo! In poročali so sami odločujoči govorniki, ki poleg poročila lahko tudi to uresničijo. Ker delavstvo bo opazovalo vse to in utvrdilo, če ni zopet samo poročilo in govoranca, temveč tudi dejanja. Pogoj pa je: Pri javnih delih dostojne mezde.

Spreobrnitev barbarov v civiliziran narod,

kakor je vojna Italije z Abesinijo in s čem na zunaj opravičuje svojo osvojevalno imperialistično politiko in klanje Italija, mora plačevati zopet — kakor vedno in povsod — delavstvo, ali bolje — delovno ljudstvo. Ne samo delavstvo — delovno ljudstvo Italije, temveč v internacionalnem maštabu — vse delavstvo in tudi delavstvo Jugoslavije.

Le poglejmo:

Radi sankcij je naš izvoz v decembru 1935 postal v primeri z lanskim decembrom (1934) za 109 milijonov dinarjev manjši.

Tako je pokazal carinski oddelek finančnega ministrstva v svoji statistiki o našem izvozu. V številkah našega izvoza za december so že vidne posledice izpada izvoza v Italijo zaradi sankcij. Dočim smo v novembru 1935 izvozili vsega še za 409 milijonov dinarjev, to je za 34.6 milijonov več, kakor v novembru 1934, je naš izvoz v decembru nazadoval za 351.7 milijonov dinarjev in je bil pri tem za 108.9 milijonov ali za 23 7% manjši, kakor v decembru 1934. To so posledice sankcij.

Tako vidimo, kako mora v kapitalistični družbi največ trpeti in nositi bremena delavec. Ker radi tega za 351 milijonov zmanjšanega izvoza je postalo brezposelnih tisoče delavcev in gladuje tisoče in tisoče delavskih družin.

Ali naj še govorimo?

„Ustvarite delovne bataljone“

Razni siti »ideologi« buržuazije rešujejo brezposelnost kaj enostavno:

»Brezposelne mobilizirati in z njimi prisilno izvrševati vsemogoča »javna« dela. Plača postranska stvar, samo da je brezposelni sit. Kaj tisti čut individualne svobode, čut časti, da je človek, ne delovna žival — samo da je sit.«

Dr. Josip Voršič, advokat v Ljubljani, je v časopisu »Naša moč«, ki izhaja kot list za člane »Vzajemne zavarovalnice« v Ljubljani, je »dobrodušno« napisal članek, da naj gospodje odločujoči ustvarijo delavske bataljone. Čujte, kako piše med drugimi:

». . . Ustvariti bi bilo delovne bataljone, ki bi javna dela izvrševali. Vsak član tega bataljona bi **moral** delati. Zato pa bi prejemal **zadostno hrano, primerno obleko in prenočišče, povrh pa še malenkostni znesek**, s katerim bi lahko **šele** po preteku daljše dobe razpolagal.«

(Podčrtane besede je podčrtal advokat dr. Voršič v svojem članku sam. Op. ured.)

Torej siti gospodje bi radi, da bi človek, ki ni advokat, podjetnik, delničar itd. itd., delal in to prisilno, da bi kulačil za zadostno hrano. Ironija zoper dostojnost in čast človeka, ki se gnusi.

Nadalje piše:

». . . Razume se, da bi morala biti stroga kontrola: brezposelni inteligenti bi imeli zadostno zaposlitev.«

(Najbrže skrbi že gospod advokat za se, ko bo kot inteligent brezposlen, ker se nič ne ve, kaj pride.)

Če človek take inteligentne izbruhe čita, tedaj se mu nehote vsili prepričanje, da je vse tisto govoričenje: »Ljubi svojega bližnega kakor samega sebe«, samo opij delovnim množicam, da bi lahko »izvoljeni« živeli brezskrbno z »ljubeznijo do bližnjega«.

In ti bataljoni navadnega — recimo ročnega — delavstva naj bi omejili s tem brezposelnost intelektualcev, ki bi postali na ta način nadzorniki delovnih bataljonov. Preprosti človek-kulij naj bo vprežna živina, da bo voznik dobro preskrbljen in držal vajeti, kaj?

Srčna kultura, pojm dostojnosti človeka, naceki religije — vse je laž. Resnica je le: Delaj, manj vreden, da bom jaz, gospod, brez skrbi živel, to je pojm in smisel inteligence v dobi dvajsetega stoletja.

Začnite z javnimi deli in plačajte delavce dostojno, pa bo vsak z veseljem delal. Delati javna dela zato, da bi imeli delovne bataljone in izmozgavali delovnega človeka, liferanti bi se bogatili, dobičkarji po bankah, delniških družbah itd. itd. pa bodo svoje milijone brez vsake kontrole in primernega obdavčevanja zapravljali po barih, tega delovno ljudstvo ne bo trpelo.

Delovno ljudstvo, bodi pozorno in pazi!

STROKOVNI VESTNIK

RUDARJI

Plenarna seja ZRJ.

V nedeljo, ne 2. februarja t. l. se je vršila v Zagorju redna letna plenarna seja ZRJ z dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnje seje.
2. Poročilo uprave za poslovno leto 1935.
3. Blagajniško in revizijsko poročilo za leto 1935.
4. Organizacija in položaj rudarjev.
5. Razno.

Poročilo tajnika, blagajnika in preglednikov je bilo vzeto soglasno na znanje. Pri tem se je ugotovilo, da je Zveza v pretečenem letu kljub težki krizi, ki vlada med rudarji, prav lepo napredovala tako po članstvu, kakor tudi materijelno. V organzaciji sami vlada najlepša harmonija.

Glavni točki, o katerih se je največ razpravljajo, sta bili položaj rudarjev in pokojninsko zavarovanje rudarjev. Življenski obstoj naših rudarjev, kateri se z letom v leto poslabša, preti biti v letošnjem letu naravnost katastrofalen. Zmanjšanje kontigenta, dobava premoga državnim železnicam v prejšnjem letu, sankcije proti Italiji in končno še izredno mila zima, vse to je vrglo konzum premoga na najnižje, kar povzroča, da so rudarji že v januarju praznovali po tri dni tedensko. Kaj bo še le na spomlad? To je vprašanje, ki s strahom navdaja slehernega rudarja.

Tozadevno so bili sprejeti sklepi, katere bo uprava Zveze skušala izvesti, da se reši rudarjem vsaj skromna eksistenca. Podčrtati je pri tem neobhodno potrebo revizije sedanjega ključa za nabavo premoga državnim železnicam in to tako, da se ne bo ene rudnike izigravalo napram drugim.

Pri poročilu o položaju pokojninske blagajne bratovske skladnice je bilo ugotovljeno, da se nahaja v naravnost obupnem gospodarskem položaju. Ne samo da so pokojnine sedanjih upokojencev skrajno ogrožene, je vprašanje nadej sedanjih zavarovancev sploh zgubljeno. Skuša se sicer izvesti takozvana prisilna sanacija na račun sedanjih upokojencev Ker se smatra tako postopanje za krivično in ker to ne bi bila nobena sanacija, se sklene poslati deputacijo k rudarskemu glavarstvu v Ljubljano s prošnjo, da pomaga, da pride čimprej do spremembe sedanje uredbe o sanaciji pokojninske blagajne v smislu predlogov glavne skupščine bratovske skladnice v Ljubljani z leta 1934 in rudarske ankete v Beogradu z dne 25. januarja 1936.

Velenje.

Na plenarni seji ZRJ se je na predlog odbora podružnice ZRJ v Velenju izključilo

Ivan Vuk:

Ecce homo — Glej človek

(Nekaj filmskih slik iz tragedije človeka.)

Kočevje. Kakor izmučen, a vendar mogočen orjak, leži kočevsko pogorje in krivi hrbet vse okamenelo. Pod njim naselbina, peščica zidanih hiš, kamenite ulice pomešane z blatnim tlakom, cerkev, ki strmi s stolpom nekam v nebo, iskajoč pomoči. Tekstilna tovarna, druga, po pogorišču na novo vstajajoča. Dalje tam njive, polja, vasi. A tam, za dimnikom tekstilne tovarne, nekoliko na hrib, rudarske hišice, rudarska kolonija, skromna bivališča trpinov. S kočevskega pogorja z znamenitih razvalin Herbersteina, gledam te hišice, to kolonijo rudarjev-trpinov. In zdi se mi, da so to krtine, izrite na hribčku, da vsaj nekoliko dajo pribežišča pred zimo in mrazom, pred dežjem in nočjo, krtom, ki rujejo pod zemljo, da je toplo ljudem, ki ne poznajo bede in trpljenja.

In stopil sem z Herbersteina. Stopil v naselbino in se ustavil v koloniji.

In Peter-Sakala je stal na pragu ter me pozdravil:

»Družnost! . . . Kaj pa tebe preganja v teh krajih?«

»Peter-Skala«, sem rekel in mu stisnil roko. »Glej, slišal sem velike reči. Ljudje živite v teh brlogih, ne zameri, da žalim tvoj in tvojih sotrpinov zavičaj, državljani, ki plačujete davke, ki se pokoravate zakonom, kakor je predpisano, ki izvršujete državljanske dolžnosti, kakor zahtevajo, pravic, kakor jih predpisuje zakon, pa ne uživate.«

Zamajal je Peter-Skala z rameni:

»Proletarci smo. — Tako je zapisano: Proletarec, delaj in ustvarjaj. Uživali bomo mi, ki ti naročamo delo. Rudar, ruj premog, dobiček bomo spravili mi, ki ti naročamo. Dobil boš, da boš lahko za silo jedel.:

»In ste delali?«

»In smo delali . . Vsa leta. Za silo smo tudi jedli.«

»A zdaj?«

»Zdaj pa, če delamo, malo delamo, večino meseca praznujemo. In ne jemo.«

Začudil sem se. Zdelo se mi je, da se posmehuje.

»Kako, ne jeste? Saj brez jedi ni življenja.«

In Peter-Skala je potegnil iz žepa cel šop plačilnih kuvert Trboveljske premogovne družbe, na katerih je tiskana cela kolona, koliko šihtov je ta ali oni rudar naredil v 14 dneh, koliko je zaslužil in kakšne odtegljaje je imel in koliko je dobil na roko izplačano.

»Poglej«, je rekel Peter-Skala. »Ti plačilni listki naj govore mesto mene«

In plačilni listki so govorili. Poslušajte: »Rudar I. I. (Zakaj bi imenoval imena, ko jih je nešteto.) Zaslužek 1 in 2/3 šihta po 37.— Din . . . **60.12 Din.** V dobi od 16. decembra 1935 do 31. decembra 1935. Odbitki:

1. Provizijska blagajna	50.—	Din
2. Delavska zbornica	3.—	»
3. Brezposelni fond	—.15	»
4. Uporaba krušne peči	—.76	»
5. Razsvetljava	2.—	»
6. Trošarina in elektr. luč . .	2.62	»
7. Zadruga, vrtec, godba	1.—	»
Odbitki skupaj	59.53	Din
Čista plača v 14 dneh	—.59	»

Pogledal me je Peter-Skal in rekel:

»In s temi 59 par, jugoslovanske vrednosti, obedujemo, večerjamo, zajtrkujemo. Vendar, glej še dalje. Pri tem ali pri tem. Ta je delal 14 dni samo en šiht. Zaslužil je, poglej, 32.12 Din. Odbitki, poglej, 32.12 Din. Čisti zaslužek: — nič. Ali pa moj plačilni listek. Imam 3in 2/3 šihta, kar da 120.25 Din. Odbitki znašajo istotako 120.25 Din; a poglej, odbitek za razsvetljavo bi moral znašati 16.— Din, ne pa, kakor je odbito, samo 13.— Din. Ali ker sem 3.— Din premalo zaslužil, mi niso mogli več odbiti, kakor sem zaslužil.

In tako sem gledal celo vrsto teh plačilnih listkov. Tisti, ki so imeli rubriko: Čista plača s številko zabeleženo, je tista številka bila 1.27 Din, 2.75 Din itd. zaslužka na roko izplačanega v 14 dneh.

»Kako pa se hranite«, sem vprašal in težke so bile te besede, ki so padle z mojih ust.

»Razložiti ta čudež, kako ga razložiti«, je skomignil z ramami Peter-Skala. »Beračimo. Hodimo prosit po vaseh in kamorkoli. Da dobimo krompir, dva, tri krompirje, kos repe, — ne da se povedati. To je gladovanje, hujše kakor jetnik v ječi demonstrativno gladuje. Tu moramo gladovati, četudi se branimo tega.

»In otroci? . . . Saj je mnogo družin z otroci?«

Solza je zablisnila v očeh Petra-Skale. Pomolčal je za hip, kakor bi ga stiskalo v grlu. In rekel je nato:

»So družine po 3, 4, 5 in več otrok. Očetje že v rudniku preko 15 let. Veste, če pogledate otroku v oči, tiho prošnjo vidite v njih, četudi otrok uporno zanika to svojo blečino. Prošnjo: Kruha, kruha . . .«

Peter-Skala je stisnil pest. Nehote, videl sem, in dodal je z nekakim grenkobolnim ponosom:

»Povem vam, otroci naši so junaki. Trpijo, bolehajo, prezebajo, gladujejo, ali tožbe ni iz njihovih ust. Ker trpi oče in mati, hoče trpeti tudi on, da tako podpre očeta in mater. In v srcu kuje iskre gnjeva in prokletstva sodnikom, ki so obsodili, da mora gladovati, čeprav je zemlja bogata in rodi obilo. Gorje tistim, katerim velja to prokletstvo.«

Useknil se je Petek-Skala, a videl sem, da si je le otrl solzo iz oči. Solzo bolečine in solzo gnjeva. In v srcu me je zazeblo in rekel sem v svojih mislih:

»Blagoslovljena solza bolečine in solza trpljenja, Peter-Skala in tvojih sotrpinov. Blagoslovljena na veke, zakaj zasvetila bo kakor biser, kakor diamant, ko se izpolni ča. Ecce hom . . . Peter-Skala!«

*

»Bilo je obljubljeno, da bo državnih naročil za 800 ton mesečno premoga?« sem rekel.

»Bilo je obljubljeno«, je rekel Peter-Skala. »Izpolnjena obljuba pa je bila v decembru 1935 samo za 200 ton. In dalo je to dela 1 dan v tednu. Tako, da zaslužek ni dosegel niti za kritje rudarskega socialnega zavarovanja. V petek, dne 16. januarja t. l. je bilo vse, kar nas je rudarjev, pripravljeno, da gremo v jame.«

»Delat«, sem vprašal in nekako lažje mi je bilo v srcu.

Nasmehnil se je z nasmehom obupa:

»Umirat.«

»Umirat?«

»Da. — Dela ni bilo. Naročili so za januar samo 230 ton premoga — no, kaj naj naredimo? Umremo na cesti? Ne. — Če že umirat, potem v rovih, kjer smo delali nad 15 let.«

»In kaj se je zgodilo?«

»V zadnjem trenotku je prispelo telefonsko naročilo še za 600 ton premoga. In odložili smo pohod v umiranje v jamah.«

»Torej je nekako obljuba 800 ton izpolnjena.«

»Za mesec januar da. Ali to da samo 8 da 9 delovnih dni v mesecu. Če bo pri tem sploh ostalo, bo reduciranih še okrog 30 rudarjev. Samih družinskih očetov s številnimi otroci, ki so delali že nad 15 let v rudniku.«

»Koliko ton bi pa moralo biti, da bi bila rešitev?«

»Da bi bilo vsaj za životarenje tako za silo, bi moralo biti mesečno vsaj 1200 ton naročil, državnih naročil. To bi bilo 12 do 14 delovnih dni za vse, kar nas še je.«

»In koliko vas še je?«

»87 rudarjev še nas je. Če pa ostane, kakor sem rekel, naročil pri 800 tonah, bo

iz članstva ZRJ bivšega člana Pintar Franca; Kališnik Leopoldu pa se je odklonil sprejem v članstvo. To se je zgodilo radi tega, ker sta oba na zadnji seji bratovske skladnice glasovala proti delavski delegaciji z delodajalci.

Ponovna stavka rudarjev v Stanovskem.

Vsled nedržanja sklepov zapisnika zadnje stavke od strani podjetja v pogledu izplačila mezd so rudarji dne 24. januarja t. l. ponovno stopili v stavko. Na posredovanje Zveze rudarjev Jugoslavije, Delavske zbornice in rudarske oblasti je podjetje nekaj izplačalo na račun plač, na kar so rudarji dne 3. februarja pričeli zopet z delom. Tu bo na vsak način treba nekaj ukreniti, ker ne gre, da bi morali rudarji za plačo stavkati.

Črna.

Redni letni občni zbor Zveze rudarjev Jugoslavije, podružnice v Črni se vrši v nedeljo, dne 17. februarja 1936 točno ob pol 10. uri dopoldan v prostorih s. Knez-a v Črni. Člani, smatrajte udeležbo za obvezno.

Odbor.

Zahvala.

Podpisani se najiskrenejše zahvaljujem podružnici ZRJ v Črni za naklonjeno mi podporo v znesku Din 100.— za časa moje dolge dolge bolezni.

Košutnik Josip.

Zahvala.

Podpisani se najiskrenejše zahvaljujem podružnici ZRJ v Črni za naklonjeno mi podporo v znesku Din 100.— v času moje bolezni.

Kelc Martin.

SPLOŠNA DEL. STROKOVNA ZVEZA JUGOSLAVIJE

Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije.

Kratek pregled o finančnem poslovanju zveze v letu 1935 in o gibanju članstva. V »Delavcu« od 15. oktobra 1935 smo priobčili pregled mezdnih gibanj, tako da si iz vseh teh poročil čitalec lahko sestavi skupen pregled delovanja Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije.

Čeprav še decemberski zaključki vseh podružnic niso ob času, ko to pišemo, vsi prispeli, je vsekakor dobro vidno, kako je organizacija napredovala.

Danes šteje 30 podružnic.

Dohodki v letu 1935 so	335.074.55
Izdatki pa	260.658.23
Pribitek torej	74.416.32
Pribitek od leta 1933 in 1934 je bil	82.832.06

Tedaj je celokupno premoženje zveze 31. decembra 1935 157.248.38 Din.

To je rezerva za brezposelne in stavkovne podpore članstvu.

Ta vsota govori pač jasno in odločno, da je, kakor povsod, potreben za vse uspehe in odpornosti denar, denar in zopet denar. In tisto delavstvo, ki se tega jasno zaveda in ki se v ta namen odločno in možato žrtvuje v ta namen, to je v namen samega sebe in svoje organiziranosti, je močno, je takorekoč nepremagljivo. Članski prispevek, četudi od ust odtrgan, težko prislužen, ovenčan z idealom samopožrtvovalnosti, z geslom vsi za enega, eden za vse, je kakor torpedo, ki prodre še tako močno utrdbo.

V letu 1935 je znašal članski povprečni tedenski prispevek 3.10 Din. In če pogledamo v letu 1934, je za 35 par manjši od članskega prispevka 1934. Treba, da članstvo odločno, možato reče: Ne! Prispevki, organizacijski davek, se ne sme zmanjšati, če hočemo biti res dobro oboroženi. Članstvo naj prestopi iz nižjih razredov v višje, naj plačuje, naj žrtvuje prispevke — članarino višjih razredov. Mnenje in mišljenje, ki se včasi pojavlja tuintam, češ, naj bo nizka članarina, zelo nizka, pa bo vse delavstvo organizirano, je samo nereelno govorenje in priča o neodgovornosti človeka, ki tako govori. Ker — ni vojn brez denarja. In razredni boj, boj za izboljšanje položaja delavstva v materijalnem, socialnem in kulturnem smislu brez denarja ni boj, nego samo stiskanje pesti v žepu, za stenami in prislušanje. Misleč delavec in delavka bosta to potrdila.

Kakšno je stanje članstva? Že prej smo povedali, da ima sedaj zveza 30 podružnic. Skupno število članstva je 3203.

V letu 1935 je pristopilo v zvezo 2733 članov. V decembru 1934 je štela zveza 2371 članov, v decembru 1935 pa 3202 članov, torej porast 831 članov. Med 3202 članih je članic 948.

Razvidno je iz poročila, da je bila fluktuacija članstva v letu 1935 večja kakor v letu 1934. Saj je pristopilo 2733 novih članov, pomrlo pa je le 831 članov. Zato treba vsakemu članu in članici ter funkcijonarju skrbeti in gledati, da obdrže na novo pristopivše člane tudi v organizaciji. Tisto navado človeka, da rad zdvoji, če mu organizacija ne more, kar bi rad, ustreči, češ, zakaj sem pa organiziran, če tega in tega ne dobim, treba v človeku odstraniti in mu vcepiti zavest, ki je realna in točna: Nikdo nič ne pomoga, če si sam ne pomagaš in stari pregovor: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal, je zelo resničen in stvaren. **Ker če si sam ne boš, ti tudi bog ne bo, ali čisto po domače: Če si sam ne boš, združen v organizirano celoto, s svojim odločnim MI-jem, ti tudi organizacija ne bo, ker organizacija si ti, član in članica.**

V letu 1935 je imela zveza v 30 podjetjih mezdna gibanja, kar se je poročalo že v »Delavcu« od 15. oktobra 1935. Večina gibanj se je končala z uspehom. Popoln neuspeh je bil v 3 podjetij. Stavk je vodila zveza 6 in je stavkalo skupaj 1600 delavcev in delavk. Na novo je bilo sklenjenih 7 kolektivnih pogodb.

Naj bo delo in gibanje v letu 1936 še močnejše, krepko, možato, razrednozavedno, da bo pregled ob koncu leta vzpodbuden in da bomo ponosni na svoj MI. — Vsak in vsaka iz nas bodi aktiven zidar na naši proletarski stavbi v Zvezi Splošne Delavske Strokovne Zveze Jugoslavije.

—g—

Hrastnik.

Kemična tovarna. Ko smo pred letom ustanovili podružniško sekcijo SDSZJ v naši tovarni, so se nam naši nasprotniki, ki so trdili, da imajo večino v tovarni zaposlenega delavstva na svoji strani, posmehovali, češ, da nas bo vzela prva sapica iz plavega tabora in nam grozili, da niso več daleč časi, ko bodo marksiste na zid pribijali. Toda požrtvovalnost naših sodrugov je bila kljub vsem grožnjam neomajana in organizacija je rastla in se razvijala iz dneva v dan tako, da je danes v številu zaposlenega delavstva po procentih članstva najmočnejša organizacija v hrastniški kotlini. Sadovi našega dela so že sedaj vidni. Izvajati se je začela polagoma socijalna zakonodaja. Ne sicer še v celoti. Upanje je tudi, da bomo v doglednem času prišli do uveljavljenja kolektivne pogodbe, ki je bila predložena podjetju že avgusta l. l., katere končni rešitvi se pa podjetje spretno umika. Imamo pa še mnogo krivic in nedostatkov, za katere odpravo bo treba jeklene volje in discipline v organizaciji. Zatorej kličemo še tistim maloštevilnim delavcem, ki še omahujejo, da stopijo v naše vrste in se bore z ramo ob rami za izboljšanje svojega položaja.

Volitve obratnih zaupnikov, ki so se vršile 6. januarja, so pokazale, da se delavstvo zaveda, da je naša rešitev v nas samih. Plavi, ki so dve leti v kalnem ribarili v naši tovarni to pot niti svoje liste niso mogli postaviti, ker jih ni več toliko kolikor bi rabili kandidatov. Njihova organizacija je bila kot mrtvorojeno dete, ki se rodi in pokoplje brez koristi za ostali svet. Značilno je, da so poskušali tudi beli s postavitvijo svoje liste, katerih pri nas do sedaj še ni bilo. Za to listo se je posebno navduševal eden uradnik, ki mu pa kljub obilni zalogi »delavske fronte« ni nasedel niti eden. Delavstvo je vsem tem gospodom odločno povedalo, da se ne da cepiti in da odklanja vse »fronte« in »frontarje« in je izvolilo vseh pet zaupnikov iz liste SDSZJ., ki nam jamčijo za uspešno delo in dosego naših ciljev za letošnje leto.

LESNI DELAVCI

Stari trg pri Rakeku.

Naša podružnica Zveze lesnih delavcev v Starem trgu je imela v nedeljo, dne 19. januarja t. l. svoj običajni letni občni zbor.

Po prečitanju zapisnika rednega občnega zbora, so podali podružnični funkcionarji svoja poročila o delovanju preteklega leta.

Tako je podružnica po svojem dopisništvu in ostali upravi izvrševala ves čas njenega mandata **po svoji moči** v polni meri njeno dolžnost po nalogu odbora in njenega članstva, v kolikor je izvrševalo tudi članstvo svojo dolžnost do podružnice.

Med podružnico in centralno zvezo v Ljubljani je ves čas vladala popolna lojalnost njunih potreb za koristi njenega članstva, kakor tudi ostalega delavstva raznih informacij i. t. d. Moč podružnice za izvedbo kake akcije v svojem delokrogu, je odvisna zgolj **od številčno zavedne mase** njenega članstva. Zato bi bilo danes ob podružničnem občnem zboru več ko potrebno **ponovno** povedati, da naj se lesno delavstvo **zave svoje dolžnosti** v dani situaciji, v kateri se nahaja do svoje organizacije.

Ker le organizacija in zavedna zavest do nje in v njej je porok možnosti izboljšanja, ker le pod tem pogojem, da se ogromna večina lesnega delavstva odzove klicu svoje organizacije in ji tako dá tisti elan (razmah), ki bi bil kos **veliki nalogi**, ki jo še čaka, za izboljšanje naših razmer.

Nadzorni odbor je pregledal knjige ter izjavil, da je našel vse v redu, nakar je dobil stari odbor odvezo.

K 3. točki dnevnega reda je poročal sodr. Bricelj, centralni tajnik iz Ljubljane o današnjem gospodarskem položaju lesne stroke ter o ostalih različnih zadevah našega časa, pokazal je pravo sliko nujnosti, ki zahteva, da o njej delavstvo resno razmišlja, kajti vsakdo je imel priliko slišati vso krutost delavskega življenja, o času, ko ob ogromnem bogastvu, ki ga to delavstvo ustvarja na drugi strani, ob tem bogastvu gladuje, priporočati bi bilo, da bi vse navedeno padlo na rodovitna tla, ter da bi bilo le za pouk in spoznanje med našim delavstvom, da bi se že enkrat zavedlo svoje dolžnosti do skupnega požrtvovalnega dela, za izboljšanje sebi samemu, dokler ne bo delavstvo razumelo tega, da je samo ob pametni in premišljeni skupnosti mogoče doseči izboljšanja, je vsako govorjenje od več, od več je pa tudi drugače misliti na kako rešitev, ker nič ne pride samo od sebe. Kakor je zapisal Marks: Osvobojenje delavcev, je delo delavstva samega.

Za poročilom sodr. Briceljna so se vršile k 4. točki dnevnega reda volitve nove podružnične uprave ter so bili izvoljeni sledeči sodrugi:

Predsednik: Petrič Matija, nam. Strle Fr., tajnik Stare Fr., blagajnik Plos Fr., nam. Korošec Ivan, odbor: Zgonc Mihael, Truden Anton, Avsec Ivan. Nadzorstvo: Levec Fr., Mihelčič Fr., Potecin Jože.

S tem je prevzel novo izvoljeni odbor nalogo, da vodi podružnico v njenem območju, kolikor najbolj odgovarjajoče za koristi lesnega in ostalega delavstva, lesno kakor ostalo delavstvo pa naj nagradi za plačilo podružnici s tem, da vsi kot eden pristopijo pod nje okrilje, da si bomo tako lažje ramo ob rami skupno pomagali do boljših dni. **Kajti kolikor moči toliko pravice!**

V slogi je moč, v delu rešitev!

Borovnica.

Vsako leto je bil slučaj, da se je dobil tu in ali tam v zimskih dneh kakšen brezposelni. Pričakovali smo kaj takega tudi za letošnjo zimo, vendar si pa nismo mislili, da bo nastala taka brezposelnost. Iz dneva v dan so klicale sirene delavce k delu. Tam kjer so se valili oblaki dima iz tovarn, veselo odmevali udarci od prekladanja lesa, vlada danes delna ali popolna tišina. Tudi ceste so bile polne voznikov in v gozdu je veselo prepevala sekira svojo pesem. A danes je vse mrtvo. Kmet, delavec in obrtnik se izprašujeta, kdaj se kaj izboljša. Kmetom se prodaja, obrtniki odpovedujejo obrti, delavci pa z največjim strahom gledajo v bodočnost. V črnih gozdovih od Iga do Logatca ter dalje proti Kočevju leži veliko bogastvo, med delavstvom pa pomanjkanje dela, beda, tuberkuloza. Kar pa je še zaposlenega, ima pa tako mizerne plače, da nikakor ne zadošča za primerno življenje. V nekem podjetju delavstvo že tretji mesec ni dobilo niti tega skromnega zaslužka. Če to podjetje ne bo v kratkem izplačalo, bo prihodnjič imenoma navedeno, o zadevi pa obveščena Inspekcija dela v Ljubljani. Ne čudim pa se nad takim postopanjem od strani delodajalca, ker delavstvo ne zna ali noče zahtevati tistih pravic, ki jih zakon predvideva. Najbolj me teži to pri srcu, ker je nekatero delavstvo tako hinavsko, svojemu bližnjemu in samo sebi škodljivo in strokovni organizaciji zaviralno. Ne vem, kedaj se bo to delavstvo zbudilo iz spanja, ter spoznalo, **da je v slogi moč in napredek.** Delavci in delavke! Pustite dosedanje početje, pozabite na svoja osebna sovraštva in si podajte roke in pridite vsi, ki še niste, v našo mlado podružnico (strokovno organizacijo), da bo **v razredno delavski zavesti** cvetela v letošnjem letu boljša bodočnost **skupnosti** borovniškega delavstva. Vodstvu podružnice smo prav hvaležni za njeno agilnost in požrtvovalnost v delu, zato je dolžnost vsakega posameznega delavca, da z njim sodeluje.

Vsako drugo nedeljo v mesecu se vrši širša seja celokupnega članstva ob 8. uri zjutraj v gostilni »Fortuna«. Ta seja je namenjena, da se zbere članstvo ter poroča o svojih težkočah in daje svoje zahteve. Te seje pa so komaj obiskane le z tretjino članov. Ali ne bi bilo lepše in veselejše, če bi se teh sej udeleževali vsi sodrugi in sodružice? Tudi za delavski tisk se naše delavstvo premalo zanima, zlasti pri mlajših se to opaža. Karte ali druge igre so mu ljubše kot pameten časopis ali knjiga. Ali se ne zavedaš, da se boš v knjigi in časopisju izobrazil, da boš postal **razredno zaveden proletarec** (borec) za svoje pravice?

Vodstvo podružnice je preskrbelo tudi nekaj predavanj o strokovnih organizacijah, o delovnem pravu, o soc. zavarovanju, o pomenu obratnih zaupnikov i. t. d., pa tudi pri teh poučnih predavanjih je manjkalo še precej delavstva, zlasti mlajšega.

Zato še enkrat pozivam delavstvo borovniške doline, naj se vendar enkrat zdrami ter prihiti pod krov strokovne organizacije, da se bomo skupno borili za primerno človeško življenje.

Pripomniti moram še to, da nas je **zelo** razveselilo, ko smo zvedeli, da si **bodo tudi** v Logatcu postavili svojo podružnico ZLDJ., ter ta korak pozdravljamo. **Delavec.**

ŽIVILCI

Jesenice — Peki.

France Prešern je pel: Ni lepšega kraja, kot Bled z okolico, v **podobi raja . . .**

Mi pa dodajemo: Najbolj izkoriščana iz slovanskega kraja, je pekovsko-kulijska, delavska raja . . .

Tako trdijo tudi gorenjski pekovski pomočniki. Za to so se zbrali 19. jan. na Jesenciah — sicer še ne vsi — in si med seboj povedali ne le o krasotah prelepe Gorenjske, ampak tudi o stiskah in izkoriščevanju gorenjske pekovske gospode. Kaj bi na dolgo in široko opisovali gnusobe, ki jih mora prenašati tudi gorenjski kuli-pekovski pomočnik. Vsakdo že čuti in ve, da je **»finale« profita** buren, gromovit ter osredotočen v **internacijonalnem izkoriščevanju** nezavednega delavskega razreda, ki zaostaja daleč, predaleč za nasprotnim razvojem; za ogabno avanturo požrešnega kapitalizma . . .

Ti uboga gorenjska pekovska para, ali si se vendar začela gibati!? Mi vsi pozdravljamo to gibanje in zdramljenje. Postavili ste si temelj s pristopom v razredno strokovno organizacijo, v kateri se boste utrjevali in rekrutirali za vstop k avantgardi gorenjskega in ostalega delavskega razreda in se ž njim skupno borili za napredek in splošni življenjski interes proletarijata. Delo v strokovni organizaciji je naporno. Zahteva ogromnega in požrtvovalnega dela, vendar pa Vam bo mnogo pomagalo vodstvo Oblastnega tajništva v Ljubljani, predvsem pa centrala Saveza Živežara. Vas, ki ste že včlanjeni, je prva naloga, da stvorite močno podružnico na Jesenicah. Vsak izmed Vas naj pripelje vsaj enega novega člana in če to trikrat ponovite, pa imate vse gorenjske pekovske kulije organizirane. Kadar bo to storjeno, potem se ne bo več dogajalo, da bo po 16 in večurnem garanju pekovski pomočnik oprtan s **košem** zadremal stoje, kakor ljubljanski fijakerski konj, ki ga tudi že na **en gros** izločuje **taksi! Tvoj koš in vse ostale garje pa bo izločila in prinesla vse ono težko zaželjeno; kar smo zapisali v zadnji štev. »Ljudskega glasu«, tvoja lastna zavednost, ki jo išči v svoji strokovni organizaciji!**

Kadar bo gorenjsko organizirano delavstvo — proletarijat, predvsem pa jeseniško-javorniški kovinarji videli, da so tudi gorenjski pekovski pomočniki med njimi, v vrstah strokovno organiziranega delavstva, tedaj Vam bodo šli tudi oni v marsičem na roko. Nagnali bodo izpred tovarn, obratov, delavnic in ograj vse **košarje,** pa magari z železnimi drogovi . . .

Sodrugi! Protizakoniti 16 in več urnik, nočno in nedeljsko delo, brezposelnost, slabe in zniževanje plač, ogromno število pekovskih vajencev, delo, ki ga dobiš le če imaš gotovo število **»kuntov«** in pa koše; vse to smo naložili na **parizar,** ki ga je treba potegniti v prestolico za dodatek k staroarnautsko-turškemu muzeju!

Pridite, uprite se in pomagajte! To je delo Vaših lastnih rok, od katerih je odvisna sedanjost in — prihodnost! T.

Ljubljana

Oblastno tajništvo SŽRJ za Slovenijo sporoča vsem pekovskim pomočnikom, da je Savez Živežarskih Radnika-ca Jugoslavije v našem in v imenu vseh podružnic širom Jugoslavije, **poslal na Ministrstvo trgovine, obrti in industrije sledečo predstavko:**

Na osnovi ankete o prepovedi nočnega dela v pekarnah, katera se je vršila meseca julija t. l. v Beogradu, je Ministrstvo socijalne politike in narodnega zdravja izdelalo načrt »Uredbe« o prepovedi nočnega dela v pekarnah na temelju zaslišanja pristojnih Delavskih zbornic, s katerimi naj bi se to vprašanje definitivno rešilo.

Na tej podlagi izdelana Uredba je bila poslana p. t. naslovu 9. decembra l. l. z namenom, da g. Minister za trgovino, obrt in industrijo z njo soglaša.

Ozirajoč se na to, da se to vprašanje vlači že na leta nerešeno kljub temu, da so že mnoge ankete Ministrstva socijalne politike in narodnega zdravja, ankete banovin in mnogih občin nepobitno dokazale o nepotrebnosti in škodljivosti nočnega dela.

Pekovski delavci v Ljubljani se priključujejo v enotni zahtevi vseh pekovskih delavcev v Kraljevini Jugoslaviji, da se čimpreje izda »Uredbo« o prepovedi nočnega dela v pekarnah.

Zato naprošamo g. Ministra trgovine, obrti in industrije, da da njegovo soglašanje k izvedbi »Naredbe« o prepovedi nočnega dela v pekarnah.

še nekako 30 reduciranih in jih bo še ostalo okrog 50 do 57 rudarjev.«

»Saj mora tudi Kočevje, mesto in okolica propasti. Kmet nima komu kaj prodati, ne obrtnik, ne trgovec . . . Tudi ti morajo iti v konkurz . . . Narodno gospodarstvo bo to čutilo.«

Zamahnil je z roko Peter-Skala:

»Narodno gospodarstvo? . . . Mhm . . . Komu pa je to gospodarstvo od gospode mar? Govorijo o njem, kajpada. Ali delajo za njegovo ukrepitev? Vsak pozna le svoj lastni žep.«

»Zdaj stavijo tu tekstilno tovarno. Mesto prej pogorete.«

»Da. Nekoliko hočejo parirati katastrofo opustošenja, ki ga povzroča ustavitev rudnika. Pa kaj bo to. Plačevali bodo mizerno, kakor so vedno, tistega pa, ki bi dal ukaz, takšna mora biti najmanjša mezda in ki bi zadostovala za življenski minimum, pa ni.«

»Res je, ni tistega«, sem rekel. »Ali če bo delavstvo resno in zavedno, pa bo samo prisililo delodajalca, da bo delce iz dobička, ki ga mu bodo delavci pridelali, dal tudi delavcem.«

Nasmehnil se je Peter-Skala:

»Če bodo zavedni«, je ponovil. »Skrbeli bomo, da bodo zavedni«, je dodal. »Na svoji koži so že itak poskusili in poskušajo nezavednost svojega jaza in videli so že moč skupnega MI.«

•

Odhajal sem. Vlak je že iz širokega, starega dimnika kadil, kakor star očanec za pečjo, zato sem moral pospešiti.

Ozrl sem se iz okna vagona po herbersteinskem, kočevskem gorovju. Po strehah in stolpu cerkve kočevske. Po rudniški koloniji. In bilo mi je, da sem glasno izrekel: ko se je zganil vlak, velike besede:

»Ecce homo! — Glej, človek! — Na Kalvarijo te ženejo. — Človek-rudar, na nji si že, prebičan in trnjevo kronan.

Samo ne vem, če ne bo strašen glas za tvoje rablje, ko boš kriknil s križa: urbi et orbi (mestu in svetu):

»Dopolnjeno je! — Consumatum est!«

Tudi to pot povdarjamo, da niso resnične in točne trditve nasprotnikov nočnega počitka v pekarnah, češ, da bi se s prepovedjo nočnega dela v pekarnah ogrožalo interese pekovskega gospodarstva, nasprotno, mi trdimo, da leži v prepovedi nočnega dela glavno vprašanje za ureditev ne le delavskega socijalnega vprašanja, temveč tudi vprašanje boljše bodočnosti pekovskega gospodarstva.

Vsled tega zdravstveni interesi pekovskega delavstva, kakor tudi interesi kupca, predvsem pa interesi pekovskega gospodarstva zahtevajo sami, da se to vprašanje čim preje reši!

Prepričani smo, da bo p. t. naslov pospešil rešenje tega vprašanja ter beležimo z odličnim spoštovanjem!

za:

SŽRJ podružnico pekov v Ljubljani in Oblastno tajništvo SŽRJ za Slovenijo

Predsednik: S. **Margetić.** Tajnik: I. **Tome.**

STAVBINCI

Poročilo občnega zbora Zveze stavbinskih delavcev, podružnica Ljubljana

V nedeljo, dne 12. januarja t. l. se je **vršil** občni zbor Zveze stavbinskih delavcev **v mali** dvorani Delavske zbornice.

Občni zbor je ob pol desetih otvoril predsednik sodr. Šusteršič, ki je uvodoma pozdravil vse navzoče, nato pa naznanil sledeči dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo podružnične uprave. 3. Volitev novega odbora. 4. Predlogi in nasveti. 5. Raznoterosti.

Sodr. Niko Bricelj je prečital zapisnik zadnjega občnega zbora. Nato je poročal: **Stanje podružnice** ni posebno zadovoljivo. Stavbinski delavci se prištevajo k oni vrsti **delavcem, ki se za svojo usodo malo ali nič** ne brigajo. Sodr. Bricelj navaja, da se nahaja v Ljubljani in okolici okrog 2000 stavbinskih delavcev. Ko bi bilo od njih le 20% organiziranih, ne bi bilo treba delati stavbincem za tako mizerno mezdo, kakršno jim podjetniki sedaj plačujejo. Kljub temu je podružnica storila vse, kar je bilo v njeni moči. Sodr. Bricelj navaja korake, ki jih je podvzela Zveza stavbinskih delavcev za izboljšanje položaja stavbinskih delavcev in povdarja, da so vsi ti napori rodili le malo koristi. In baš zato, ker je organizacija še preslaba, da bi mogla z uspehom braniti življenjske interese stavbinskih delavcev. Ob koncu svojega poročila poziva sodr. Bricelj zborovalce, naj v organizaciji aktivno sodelujejo, naj pridobe čim več članov, kajti rešitev delavcev je le v organizaciji.

Nato je bila prečitana lista novega odbora. V novi odbor so bili soglasno izvoljeni sledeči sodrugi: Predsednik Šusteršič Franc, zidar, ostali odborniki pa so Niko Bricelj, strokovni tajnik, Brejc Tomaž, delavec, Ganzitti Rudolf, zidar, Tratar Ignac, tesar, Škosljanc Lojze, delavec, Kranjc Jože, delavec, Grgič Ignac, delavec, Kranjc Franc, delavec in Verbe Ivan, delavec.

Po končanih volitvah povzame besedo sodr. Brejc Tomaž, ki na kratko obrazloži, kako potrebna je stavbinskim delavcem močna organizacija, ki bo v stanu voditi uspešen boj za boljše življenje stavbinskih delavcev. Povdarja, s kakšnim ponosom se inozemski delavci tolčejo na prsa: »Jaz sem organiziran«. Če pa povprašaš našega delavca, ali je organiziran, pa pogleda v tla čuteč sicer svojo krivdo ali premalo odločen, da bi obračunal sam s seboj, da bi šel v organizacijo in se v njej odkrito boril za boljšo bodočnost stavbinskih delavcev. Ob koncu svojega referata apelira tudi sodr. Brejc na zborovalce, naj se oklenejo svoje organizacije, ko nam je tako nujno potrebna, ko se naše življenje slabša iz dneva v dan, ko je složnost delavstva potrebna bolj kot kadarkoli.

K besedi se je oglasilo še nekaj sodrugov- nakar je sodr. predsednik Šusteršič ob 11.30 občni zbor zaključil.

K poročilu naj dodamo še to, da je bil občni zbor prav dobro obiskan in je potekel v najlepšem redu.

BRIVCI

Ljubljanska podružnica Saveza brivsko-frizerskih pomočnikov(ic)

je obdržala svoj redni občni zbor dne 26. jan. 1936 v mali dvorani Delavske zbornice. Pred številnim članstvom je otvoril podpredsednik tovariš Popit občni zbor, pozdravil navzoče in pozval članstvo, da v tem letu vsak pridobi še enega člana, da se tem bolj okrepijo naše vrste v interesu našega življenskega obstoja. V drugi točki dnevnega reda je podal tajnik tov. Videtič svoje poročilo o delovanju v minulem letu. Imeli smo dva strokovna tečaja, katera sta prav zadovoljivo uspela. Ker smo tudi dobili Din 500 podpore od kr. banske uprave, smo nabavili za strokovni tečaj potrebne aparate v znesku Din 1200. Imeli smo tudi dva skupna izleta v gorenjsko naravo, kjer smo se prav lepo sodružno zabavali. Sledila so še ostala poročila, ki so bila soglasno sprejeta. Sledilo je poročilo blagajnika tov. Reppa, ki je orisal stanje blagajne. Nato so poročali revizori, da so vse v redu našli in predlagali, da se blagajniku in ostalemu odboru da priznanje za vestno delo. Vsi so ta predlog soglasno odobrili. Po poročilu je dobil besedo zvezni delegat sodr. Kudelić. Pozdravil je v imenu Zveze vse navzoče ter podal obširno poročilo o delovanju Saveza in želi podružnici v tekočem letu še večjega uspeha. Po 5 minutnem odmoru je bila izvoljena nova uprava: Predsednik Vinkovič, tajnik Zakovšek in blagajnik Popit. Novo izbrani predsednik je prevzel predsedstvo, se zahvali za zaupanje ter na kratko povedal o pomenu organizacije, ki vabi članstvo v resno skupnost. Sledijo še razne debate, nakar je predsednik Ninkovič zaključil občni zbor ob 22.30.

OBLAČILNI DELAVCI

VABILO

na VI. redni občni zbor »Stavbne in gospodarske zadruge ‚Krojaški dom'«, ki bo 2. marca 1936 ob 19. uri v društvenih prostorih v Delavski zbornici.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. **Poročilo članov načelstva in predložitev računskega zaključka za l. 1935.**
3. **Poročilo nadzorstva in sprejem njegovih predlogov.**
4. **Volitev 2 članov načelstva.**
5. **Volitev 2 članov nadzorstva.**
6. **Razno.**

V slučaju male udeležbe zadrugarjev se vrši občni zbor ob 20. uri ob vsaki udeležbi.

ODBOR.

Iz oblačilne stroke v Mariboru

Tukaj imamo eno moderno krojaštvo, katere lastnik je S. S. v Tatenbachovi ulici, kateri zaposluje dva pomočnika. Ta mojster je bil še pred 2 in pol leta sam pomočnik in strokovno organiziran ter se je točno držal osemurnega delovnega časa, katerega mu je organizacija izbojevala. Danes pa ta novo pečeni mojster noče ničesar vedeti o kolektivni pogodbi, noče upoštevati po zakonu odrejenega 10urnega delovnega časa, še manj pa 8urnega, Strokovne organizacije takorekoč sovraži. Delovni čas je pri njem neomejen in dela včasih do pol noči in še preko, dokler ni delo izvršeno. Ta mojster ima pa še to srečo, da si je pridobil **sodruge** za odjemalce, kakor da bi ne bilo drugih mojstrov, kateri zaposlujejo organizirane pomočnike. — Sodrugi, ali boste to trpeli?

MONOPOLCI

Volitve obratnih zaupnikov so se vršile dne 18. januarja. Postavljeni sta bili dve kandidatni listi. Prva lista je bila »Zveza Monopolcev«, druga pa »Jugoslovanske Strokovne zveze«.

Prva lista »Zveze Monopolcev je dobila 474 glasov in 10 zaupnikov, dočim je dobila lista J. S. Z. 297 glasov in 6 zaupnikov, tako, da ima Zveza Monopolcev absolutno večino. To je znak, da se delavstvo zaveda kam spada in komu zaupa.

Nove delavske zaupnike čaka v letošnjem letu ogromno dela. Pred vsem bo treba polagati veliko pažnjo na nove pravilnike v plačah, katere uprava monopolov izdeluje.

Gotovo je, da hoče uprava monopolov pri tem pravilniku šteditі. Razumljivo je, da pride ta štednja odvisna le na konto delavske pare.

Že zadnjič so nekateri listi omenili, kako se postopa z monopolskim delavstvom. Odtegljaji naprej, kjer koli se more kaj prikrajšati. Že zadnji odtegljaj je bil krivično odtegnjen. Kakor smo informirani, poštnim in železniškim uslužbencem se ti 4% ne odtegujejo, akoravno zaslužijo 1000—1500 Din mesečno. Nasprotno pa se odteguje monopolskim delavcem, kateri zaslužijo 900—901 Din, 4% odtegljaj. Ako dobi delavec mesečne plače 899.5 Din se od tega ne odtegne. Predvsem so to sami poročeni delavci z dvema ali več otrok, kateri so tega znižanja plač deležni. Ker sami ali poročeni z enim otrokom ne dosežejo 900 Din. To se vidi, da so tukaj prizadeti največ tisti, ki žive najbolj v pomanjkanju. Zraven tega pa hodijo njih otroci v šolo, kjer so zopet same dajatve, takse in razni prispevki za brezposelne. Tako, da gre vse breme na konto delavca. Opozarja se delavstvo na ta članek in naj delavstvo dobro premisli in previdi, da ne bo brez potrebe kritike in zabavljanja čez delavske predstavnike in sploh funkcionarje v podjetjih, katerim ste zaupali pri zadnjih volitvah delavskih zaupnikov.

Opozorilo!

Zadnje čase so nastale razne govorice od raznih ljudi, ki najmanj delajo in največ govore, to se pravi, da najmanj delajo v delavskem pokretu v tovarni, kateri nimajo smisla za pravo idejo, katero vodi uprava podružnice monopolov za obstoj monopolskega delavstva v državi. To se pravi, da ima podružnica v Ljubljani vedno zvezo s Centralno upravo Zveze monopolcev v Beogradu. Kakor hitro dobi prave informacije iz Beograda, bode uprava podružnice takoj sklicala sestanek vsega delavstva in v tem poročala koliko je resnice in koliko je laži.

Nadalje se opozarja delavce-ke, da se je pokrenila akcija za priznanje pravic pri začasnih delavcih (kah), katere njim pripadajo, ki so bile po pravilniku o radu monopolskih ustanova odvzete, predvsem dopust.

Izvedla se je akcija tudi o nastavitvi delavstva po kategorijah in starosti, kolikor vodstvo tovarne to upošteva po lokalnih razmerah.

To naj vzame delavstvo na znanje.

Predsednik podružnice: **Čamernik.**

STROJNIKI

Strojniki — Ljubljana

V nedeljo, dne 2. februarja 1936 se je vršil VIII. redni občni zbor sekcije Strojnikov, Ljubljana. Občni zbor je bil dobro obiskan. Pogrešali smo pa strojnike iz Ljubljane in okolice. Tukaj se je stari pregovor, ki pravi: »Kdor najbližje cerkve stanuje, jo najmanjkrat od znotraj vidi« uresničil. Strojniki iz podeželja so se občnega zbora polnoštevilno udeležili.

Poročila funkcionarjev so bila z odobravanjem sprejeta.

Staremu odboru se je za njegov trud v minulem letu zahvalil delegat iz Logatca, Borovnice, Jesenic in Maribora.

Iz poročila tajnika smo slišali, da je odbor ljubljanske sekcije rešil preko 800 dopisov.

Pri volitvi novega odbora so bili izvoljeni vsi stari funkcionarji, pritegnili smo pa še k odboru zastopnike iz Notranjske, Gorenjske, Dolenjske in Maribora.

Sodrugi strojniki in kurjači, organizacija se dnevno krepi, zatorej malodušneži ne stojte ob strani, zavihajte rokave ter na delo za boljšo bodočnost nas vseh.

Odbor Sekcije Ljubljana.

Razno

Častna izjava

Spodaj podpisana **Zdovc Julijana,** tovarniška delavka, Gaberje pri Celju preklicujem kot neresnično vse kar sem govorila dne 16. dec. 1935 nasproti tretjim osebam o **Seničar Hermini,** zasebnici v Gaberju pri Celju, zlasti da se je pred 10 leti obesila zunaj tovarne na železna vrata in bi bila sigurno hin, če bi se jo ne bilo rešilo ter se ji zahvaljujem, da je odstopila zoper mene od sodnega pregona.

Zdovc Julijana.

Kultura

»**Svoboda**« 1. številka poljudne revije, kakor se imenuje, je izšla. Je lepo ilustrirana. Din 1.50 mesečna naročnina, ni mnogo. Vendar, brez zamere, vsebinsko je nekoliko premalo odtenka, ki je vezan na ime »Svoboda«. Sicer pa bomo videli, kakšna bo druga številka.

Drama, št. 5 je izšla in prinaša razpravo o ruskem odru in rešiserju.

Hozzabin: Temelj gospodarske geografije, ki je izšla kot III. knjiga Znanstvene biblioteke v založbi »Ekonomska Enota«. Knjigo toplo priporočamo.

Snaga, delavski list za kulturo in sport. Izšla je prva številka letošnjega leta revije »Snaga«, ki izhaja v Sarajevu. V isti poljudni obliki in ilustrirana, kakor »Svoboda«, na lepem papirju in modernem tisku. Izdaja »Savez radničkih kulturnih in sportskih društava«, Sarajevo. Stane letno 20 Din. Naslov: Sarajevo, »Snaga«, Poštni pretinac 181.

Ameriški Družinski koledar 1936 je izšel v Chicagu, kakor vsako leto. A letošnji je posebno dobro urejen in vsebinsko pester in bogat. Ilustracije so lepe, zunanja oprema in papir naravnost elegantna. Sodrugi v Ameriki s tem svojim koledarjem naravnost reprezentirajo delavsko gibanje v Ameriki in svojo delavnost, da jim moramo čestitati. Poleg ameriških sotrudnikov Franka Zaitra, Ivana Molka, Katje Zupančičeve, Jontesa, Ane P. Krasne in drugih so tudi Evropejski Angelo Cerkvenik, Bogo Teply, T. Seliškar, Mile Klopčič in Ivan Vuk. Lepi so vtisi Ivana Moleka in Kansasa. Naravnost izboren je potopis Franka Zaitza »V državi mormoncev«. Kratko: Ameriški Družinski koledar je reprezentativno delo ameriških-chicaških socialistov. Vse priznanje! **Janez Samojov.**

Kolja:

Cankarjeva družba in MI!

Premnogo je delavcev, ki še ne čitajo knjig Cankarjeve družbe, premnogo je pa tudi takih, kateri raje čitajo in kupujejo druge slabe knjige, seveda živimo v času, ko prave človeške vrednote propadajo, ljudje se pa naslajajo ob raznem šundu in kiču, Mi pa, ki gledamo življenje tako, kakšno v resnici je, in se borimo za uresničenje tistih idealov, za katere se je v slovenski literaturi boril in uveljavljal nesmrtni Ivan Cankar, ki je v njegovih delih postavil najlepši spomenik bednim in tlačenim, zapustil je pisan testatment slovenskega trpljenja in ponižanja, slovenski delavci in delavke bi morale vse bolj spoštovati spomin moža, ki je dal najlepše literarne bisere v socialni književnosti. V Ivan Cankarju je napisal pokojni pesnik Srečko Kosovel[1]): **Cenil in spoštoval je človeka, ki se je cenil sam.** Človeka, ki ni blatil sam sebe, svoje časti in svojega ponosa, ampak je šel skozi trdo življenje zmagoslavov z voljo človečanstva, ponosa in časti v sebi. Človek, ki je premagal okolico in postal velik, **ker se ni prodajal.** Tukaj je bil Cankar kritik družbe, a ne pristranski, ampak brezobzirni kritik življenja, ki leži pri tleh, ki se klanja denarju in polnemu trebuhu.

V vseh njegovih delih je razdrobljena poleg lepote še ona bolestna razboljena kritika tistega človeka, ki poklekne pred vsakdanjim materijalizmom.«

Te globoke resnične besede naj bi spremljale nas delavce in delavke povsod in videli bomo, da bomo že s tem veliko pripomogli k naši skupni stvari.

Moj namen je pa, da podam v letošnjih knjigah Cankarjeve družbe malo kritike.

Koledar Cankarjeve družbe za leto 1936, vodilna smisel umetnika pri urejevanju vsakoletnega koledajra je ta, da povdari v njem marksistično vsebino, v reportaži, povesti ali črtici pa strogo socialno snov. Že uvod v prvem članku pove sledeče »Zgodovina vse dosedanje družbe je zgodovina razrednih bojev, odlomek iz komunističnega manifesta, kjer Karl Marks razčlenjuje vlogo buržuazijev v zgodovini in njeno razvojno dobo. **Ivan Toplikar** piše o razvoju kapitalističnega gospodarstva do svetovne vojne, opisuje razvoj kapitalizma v raznih državah do svetovne vojne. O »Kmetiškem vprašanju« pa obširno piše **Viktor Grčar** v svoji razpravi v svoji razpravi je načel eno najtežjih vprašanj našega časa, mi vsi vemo, vemo, da je naš kmet danes gospodarsko uničen, mi tudi vemo, da kmečki proizvodi nimajo nikake cene, profit kmečkih žuljev ima samo mesar, kateremu prodaja kmet živino in drugi prekupčevalci, Grčar je pokazal pravilne vzroke kmečke katastrofe pri nas, zato bi morali njegovo razpravo čitati tudi naši kmetje.

Leposlovje zastopa **T. Maček** s črtico »Sluga Matej in njegov pek« prav dobro povest o slugi in njegovemu ljubljenemu psu. T. Maček je napisal obširen roman »Kumberger«, izhajal v »Delavski Politiki« in tudi v pesmih se uveljavlja.

Reportažo pa piše lubki letos naš znani **Janez Samojov** (Ivan Vuk), opisuje stavko delavcev v nekem industrijskem kraju. Vuk se je pri nas prav lepo uveljavil kot del. reporter, mi delavci ga prav radi čitamo in on vsaj ve, kaj hoče. V »Književnosti« l. 3. je tudi priobčil eno reportažo. Omenim naj še Ivana Molka »Konterrevolucija« in prav posrečene ilustracije Niso Pirnad, Tine Kos ima pa par prav lepih plastik, potret se mi zdi prav znani, ali ni to Angelo Cerkvenik, sledi še opis Abesinije z ozirom na vojno, tudi lepo ilustriran.

Zgodovina socializma in socialnih bojev **III. in IV. del, napisal M. Beer,** za Cankarjevo družbo prestavil Talpa, pričujoča Beerova zgodovina je prvi vrelec življenske modrosti, v III. delu piše v novejši dobi in nas seznanja s kmetskimi vstajami v Angliji, z reformatorjem Husom, katerega so zažgali na grmadi, opisi so prvi zakladi znanja za svakega delavca; v četrtem delu nam pa opisuje dobo od leta 1750—1870. V to dobo pa spada pričetek modernizacije v industriji itd. V »Splošni zgodovini« bo našel vsak delavec zanimive zgodovinske slike socializma in bo tako podučen o prvi zgodovini

Bratko Kreft: Med potniki in mornarji. Obširen potopis po Grčiji in Turčiji. Pisatelj nas seznanja z življenjem mornarjev, zlasti nam pa opisuje razna človeška trpljenja. Silno je lep opis »otoka smrti«, kjer je grob velikih mučenikov. Za nas, ki smo skoraj izključno navezani na našo domačo drugo, bo knjiga še in še zanimiva.

Tone Seliškar: Hiša brez oken, socialna povest o trpljenju brezposelnih. Delavki Marija in Ivanka si medsebojno lajšata trpljenje uboštva, Ivanka dobi službo v nekem lokalu, katerega pa po velikem razočaranju zapusti. V tej Seliškarjevi socialni povesti so osebe psihološko do potenkosti dognane, tu tudi vidiš utis alkohola, ljubezen, denuncijanstvo. Hiša brez okenj je povest našega skritega trpljenja. Premnogo je med nami tega, kar je opisal pesnik Seliškar v svoji lepi najnovejši knjigi.

Cankarjeva družba naj tudi v bodoče skrbi za tako dobre knjige. Delavci, zlasti vsi člani strokovnih organizacij naj pa Cankarjevo družbo pridno podpirajo, ker s tem pomagamo vsem in sebi!

[1]) Mlaina, letnik 1926-27, stran 42.

Krasen roman Lavrenjeva

„Edeninštirideseti"

je izšel v prevodu Ivana Vuka. To je roman iz državljanske vojne v Srednji Aziji (Turkestanu). Oddelek čete rdečih vojakov potuje skozi strašno puščavo Kara-Kum, to je črni pesek imenovano in doživljajo razburljive dogodke. V četi tega rdečevojnega oddelka je tudi vojak Marjutka, ženska, ruska Amazonka. Ko četa počiva, ona piše pesmi. Ko ujamejo belega častnika, je ona njegov čuvar.

Roman nam je že tudi filman in se igra v Rusiji z velikim uspehom. V knjigi so tudi slike iz tega filma, pa tudi naslovna stran knjige je lepo delo umetnika Lj. Ravniharja.

Knjiga stane 10 Din. Naroča se: Proletarska knjižnica, Ljubljana, Poštni predal 290.

V vsako delavsko stanovanje naš delavski tisk!

Izdaja konzorcij »Delavca«. Predstavnik Ivan Vuk, Ljubljana. — Urejuje ter za tiskarno odgovarja Josip Ošlak v Mariboru. — Tisk Ljudske tiskarne d. d. v Mariboru.